

Simone Weilová, Útlak a svoboda, 1934

TEORETICKÝ OBRAZ SVOBODNÉ SPOLEČNOSTI

Měli bychom se rovnou snažit představovat si svobodu jako dokonalou. Ne proto, že bychom měli naději, že jí dosáhneme, ale proto, abychom měli naději, že dosáhneme aspoň svobody méně nedokonalé, než jsou podmínky, v nichž žijeme teď, protože není možné dosáhnout zlepšení jinak než s vidinou dokonalého. Nelze směřovat jinam než k ideálu. Ideál je sice stejně nedosažitelný jako sen, ale narozdíl od snu se skutečností souvisí. Umožňuje totiž, i když v omezeném měřítku,¹ seřadit situace skutečné nebo uskutečnitelné podle hodnoty od nejnižší k nejvyšší. Nelze si představovat, že by naprostá svoboda spočívala jen v odstranění potřeby², jejíž tlak nás ustavičně drtí, protože dokud bude člověk žít, tzn.³ dokud bude nejtitěrnější částíčkou tohoto nelítostného vesmíru, tlak potřeby⁴ nikdy ani na vteřinku nepovolí. Situace, kdy by se člověku tak dařilo a život mu kladl tak málo překážek, že by byl spokojený, nemůže ve světě, v němž žijeme, nastat, leda by to byl klam. Je pravda, že příroda je k lidským potřebám tu vlídnější, tu přísnější, záleží na přírodních podmínkách a snad i na době, ale čekat, že přijde zázračný vynález, který by ji jednou provždy a všude učinil vlídnou, je asi stejně rozumné jako očekávání, která se kdysi pojila s rokem tisíc.

A

¹ To ne, jako mezník, jako měřítko

² nutnosti

³ slovně

⁴ nutnosti